

היבטי משילות בנגב - ביקורת מעקב מורחבת

תקציר

רקע

משילות מוגדרת כיכולתה של המדינה, באמצעות הרשויות הממלכתיות שלה, לפעול בגדר סמכויותיה ולהוציא אל הפועל את מדיניותה באופן אפקטיבי ויעיל. מונח זה מבטא את כושר הביצוע של הממשלה למלא את תפקידיה בהצלחה. היעדר משילות משתקף בין היתר בהיעדר אכיפה והרתעה מצד המדינה, בכשלים במימוש החלטות שהתקבלו כדין, באי-מתן שירותים ציבוריים שהמדינה מחויבת לספקם ובהתרופפות הסדר החברתי. מצב זה אף מוביל לכך שהאזרחים אינם מקיימים את חובותיהם האזרחיות במידה המצופה מהם.

אוכלוסיית הבדואים בנגב גדלה פי שישה בשנים 1995 עד 2023 ובכ-20% בשנים 2018 עד 2023. בסוף שנת 2023 מנתה אוכלוסייה זו כ-325,000 איש לפי נתוני הלמ"ס, ושיעור הצעירים (בני 0 - 17) בקרבה היה גבוה ביותר: 48.6%. לפי נתוני רשות האוכלוסין וההגירה (רשות האוכלוסין) מתגוררים במחוז הדרום כ-315,000 בדואים, שהם כ-20% מכלל האוכלוסייה במחוז.

כ-72% מהבדואים בנגב חיים ב-18 יישובים מוכרים, ו-28% חיים מחוץ ליישובים המוכרים (פזורה). נכון לתקופת הביקורת (אוגוסט עד דצמבר 2024) מונה אוכלוסיית הפזורה כ-70,000 עד 90,000 נפש, והיא מתגוררת מחוץ לתחומי היישובים המוכרים, מחוץ לתחום שיפוטו של השלטון המקומי ובמגורים במבנים בלתי חוקיים הפזורים ברחבי הנגב.

כמו כן, ככל שחולפות השנים הקונפליקט בין אוכלוסייה זו לבין המדינה הולך ומעמיק נוכח תופעת "הפלסטיניזציה" שמשמעותה התגברות הזיקה לאוכלוסיית הפלסטינים תושבי איו"ש, וזאת כתוצאה מנישואים לנשים פלסטיניות מרחבי יו"ש ומעזה, אי-ידיעה של השפה העברית, היחלשות הזיקה למדינת ישראל ומוסדותיה וחשיפה להסתה נגד המדינה ולאירועי אלימות מסוגים שונים.

פעולות הביקורת

בשנת 2021 פורסם דוח שנתי 72 א של משרד מבקר המדינה בנושא "היבטי משילות בנגב" (הדוח הקודם או דוח הביקורת הקודם). בחודשים אוגוסט עד דצמבר 2024 בדק משרד מבקר המדינה את תיקון חלק מהליקויים ואת יישום חלק מההמלצות שהועלו בדוח הקודם בנושאים האלה: בדיקת תושבות, הטיפול בעבירת פולגמיה, תשלומי קצבאות, הליכי אכיפה וגבייה של חובות מס, פגיעה באיכות הסביבה, פגיעה בתשתיות של חברות ממשלתיות ופרטיות, שמירה על ביטחון הנפש והרכוש, פיקוח על חוקי התנועה ואכיפתם, פלישה לשטחי אש צה"ליים והצורך במידע מרוכז ואמין ובגורם מתכלל.

הביקורת נעשתה במשרד להגנת הסביבה (המשרד להג"ס), בחברת החשמל לישראל (חח"י), במקורות חברת מים בע"מ (חברת מקורות), בחברת תשתיות אנרגיה בע"מ (תש"א), ברשות האוכלוסין, במוסד לביטוח לאומי (בט"ל), ברשות המיסים בישראל (רשות המיסים), ברשות לפיתוח והתיישבות הבדואים בנגב, ברשות הטבע והגנים (רט"ג), ברשות המעברים היבשתיים במשרד הביטחון (רמי"ם), במשטרת ישראל ובמשרד המשפטים. בדיקות השלמה נעשו במשרד העבודה, בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), בעיריית באר שבע, במועצה המקומית להבים, במועצת אל-קסום ובמועצת נווה מדבר.

שער ראשון - אכיפה ובריאות הציבור

נתוני מפתח

87%	299 מקרים	3 בלבד	16,256 נשים
מהקבלנים השיבו כי התבקשו לשלם דמי חסות (לפי סקר שביצע ארגון הקבלנים והבונים במחוז ת"א והמרכז בפברואר 2025)	בהם משולמת קצבת שארים ליותר מאלמנה אחת בגין אותו נפטר ביישובי הבדואים בדרום	מספר כתבי האישום שהוגשו בגין תיקי פולیגמיה במהלך השנים 2022 - 2024	מספר הנשים בתאים משפחתיים פולیגמיים בנגב
3.5 ק"מ בלבד	355 טונות	196.25 מיליון ש"ח	24.98 מיליון ש"ח
מפרידים בין אזור התעשייה הכימית נאות חובב לבתי הספר והגנים ביישוב ואדי אל נעם	של פגרים של בעלי חיים נאספו על ידי רשות הטבע והגנים בנגב במהלך שנת 2024	הוקצו למשרד להגנת הסביבה לטיפול ביישובי הבדואים בנגב לשנים 2022 - 2026 במסגרת החלטת הממשלה 1279	סכום מס הבלו שנגרע ב-90 תיקים שנפתחו בין ינואר 2020 לאוגוסט 2024

תמונת המצב העולה מן הביקורת

היקף תופעת הפולیגמיה - בביקורת הקודמת עלה כי יש בנגב כ-14,000 נשים בתאים משפחתיים פולیגמיים ו-6,179 גברים פולیגמיים. בביקורת המעקב נמצא כי יש 16,256 נשים בתאים משפחתיים פולیגמיים (עלייה של 16%), מהן 2,423 נשים (15%) הן מהרשות הפלסטינית. כמו כן יש 7,159 גברים פולیגמיים (עלייה של 16%). עם זאת, שיעור הגברים הפולیגמיים מסך הגברים שיש להם ילדים בנגב ירד בשנים 2016 - 2023 מ-18.1% ל-15.4%. לפוליגמיה השלכות שליליות, ובהן פגיעה כלכלית בתא המשפחתי, נזקים פסיכולוגיים ונפשיים, מאבקים בתוך המשפחה, פגיעה בכבוד האישה ובמעמדה, אלימות כלפי נשים, פגיעה בילדים, יצירת נוער שוליים ועוד. קורבנותיה העיקריים של הפוליגמיה הן נשים וילדים. ביקורת המעקב העלתה כי כעבור חמש שנים התופעה נמשכת.

הטיפול בפוליגמיה על ידי גורמי אכיפת החוק - בביקורת הקודמת, בהמשך להמלצת ועדת פלמור, המליץ משרד מבקר המדינה לשקול את תיקונו של סעיף 16.ג להנחיית היועץ המשפטי לממשלה בדבר עבירת ריבוי נישואין; תיקון זה קבע כי יש לשקול כי דיווחי כזב לרשויות המדינה לצורך קבלת גמלאות וטובות הנאה ייחשבו "נסיבות לחומרה" ויצדיקו אכיפה אף אם הנישואין הנוספים נערכו זמן רב בטרם נודע הדבר לרשויות האכיפה. בביקורת המעקב נמצא כי בשנת 2021 היועץ המשפטי לממשלה תיקן את סעיף 16.ג, אך הנחיה זו לא נאכפה לגבי עבירות שבוצעו לפני התיקון.

¹ 43.75 מיליון ש"ח הוקצו מתקציב משרד האוצר ויתרת הסכום - מהקרן לשמירת הניקיון.

הגשת כתבי אישום בגין פוליגמיה - בביקורת הקודמת עלה כי רק ב-5% מהתיקים הוגשו כתבי אישום. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**. עולה כי בשנים 2022 - 2024 נפתחו 113 תיקים, אך פרקליטות מחוז דרום (פלילי) הגישה רק 3 כתבי אישום, ולפיכך חלה ירידה (2%) בשיעור כתבי האישום שהוגשו (3%) לעומת הביקורת הקודמת, וזאת על אף הקמת מחלק הפוליגמיה במחוז דרום ביום 6.10.24.

תשלום קצבאות לתאים משפחתיים פוליגמיים - בביקורת המעקב נמצא כי בט"ל משלם למשפחות רבות מהמגזר הבדואי בנגב סכומי כסף ניכרים במסגרת "תוספת תלויים לקצבת נכות" כפועל יוצא מהחלת מונח ה"תלויים" גם על שתי נשים ויותר וכן על הילדים שמכל הנשים גם יחד. הדבר מוביל להגדלת הקצבה האמורה במאות אחוזים ומגיע לכדי סכומים משמעותיים. נציגי בט"ל מסרו לצוות הביקורת כי אין בידם נתונים על היקף התופעה.

קשיים באיתור נישומים באזור הנגב - בביקורת הקודמת הועלה כי רשות המיסים מתקשה בטיפול בנישומים אשר מתגוררים ביישובים הלא-יהודיים בנגב, נוכח בעיה של היעדר שמות לרחובות ומספרים לבתי התושבים. בביקורת המעקב עלה כי הליקוי **תוקן במידה מועטה**; קיים קושי באיתור נישומים בנגב בשל היעדר כתובות מוסדרות. קושי זה מתבטא, בין היתר, בקושי באיתור עסקים ובמשלוח דברי דואר, ומכתבים רבים אינם מגיעים ליעדם ומוחזרים לשולח. עם זאת, רשות המיסים החלה בישום מערכת GIS שתאפשר מיפוי והוספת מידע רלוונטי.

מהילת דלק בתחנות דלק פיראטיות - בביקורת הקודמת עלה כי אין בידי רשות המיסים הערכה לאובדן מיסים הנובע מהעלמות מס בתחנות דלק פיראטיות, והיא אינה מבצעת פעולות נגד תחנות דלק פיראטיות. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **תוקן במידה מועטה**; עדיין אין בידי רשות המיסים אומדן בדבר אובדן מיסים הנובע מהעלמות מס בתחנות דלק פיראטיות, אך בשנים 2022 עד 2024 גברה פעילות רשות המיסים בתחום זה. בין ינואר 2020 לאוגוסט 2024 נפתחו 90 תיקים שבהם המס שנגרע הוא מס בלן, וסכום המס בתיקים אלה היה 24,988,750 ש"ח. שיתוף פעולה והתיאום בין כלל גופי הפיקוח והאכיפה שבתחום זה הוא חלקי.

פגיעה באיכות הסביבה ובבריאות התושבים - המשרד להגנת הסביבה אחראי על שמירה על הסביבה ועל בריאות הציבור באמצעות קידום חוקים, תקנות ותקנים ופיקוח על יישומם ואכיפתם. המשרד אחראי לפעול גם מתוקף אמנות בין-לאומיות מחייבות. תחומי האחריות של המשרד הם בין היתר טיפול באיכות האוויר, ניהול הפסולת, פיקוח על חומרים מסוכנים והגנת משאבי הטבע והסביבה הימית.

● **השלכת פסולת ושריפתה** - בביקורת הקודמת עלה כי ביישובים הארעיים וביישובי הקבע שבהם מתגוררת האוכלוסייה הבדואית מושלכת פסולת בשטחים ציבוריים, ומתבצעות שריפות בלתי מוסדרות של פסולת הגורמות לזיהום אוויר ניכר שהתושבים נחשפים אליו. עוד עלה כי הרשויות המקומיות ביישובים הארעיים שבהם מתגוררת האוכלוסייה הבדואית אינן אוספות את הפסולת ומטפלות בה כראוי, וגם ביישובי הקבע המצב איננו משביע רצון הן בשל היעדר אתרי מיחזור פסולת והן בשל התדירות הנמוכה של איסוף הפסולת והאיכות הירודה של הטיפול בה. **בביקורת המעקב נמצא כי הליקויים שהתגלו בתחום השלכת פסולת הבניין לא תוקנו**, ואילו בתחום השלכת הפסולת הביתית ושריפת הפסולת חל שיפור מסוים. עם זאת, תופעת השלכת הפסולת בשטחים ציבוריים ושריפתה בניגוד להוראות חוק שמירת הניקיון, תופעת השלכת הפגרים וכן תופעת סתימת ערוצי נחל מוסיפות להתקיים ברחבי הנגב ולא נאכפות כנדרש על ידי המשרד להג"ס והרשויות המקומיות.

איוש תחנות המשטרה במרחב נגב - בביקורת הקודמת עלה פער בין מצבת השוטרים לתקינה שנקבעה בתחנות שגב שלום וערוער: חוסר של 6% בתחנת שגב שלום וחוסר של 8% בתחנת ערוער. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן** ואף החמיר: החוסר הממוצע בשגב שלום היה 22%, ובערוער 21%. נכון לסוף שנת 2024 חסרים יותר מ-41 שוטרים בשתי התחנות יחד: בתחנת ערוער אוישו 86 מתוך תקן של 106.5 תקנים, ובתחנת שגב שלום אוישו 97 משרות מתוך תקן של 117.5. בביקורת זו נמצא כי בתחנת עיריות הנותנת שירותים בין היתר ליישובים: לקייה, כרמים, מיתר, חורה, עומר ותל שבע, קיים פער ממוצע של 43 שוטרים (25%),

ובתחנת רהט קיים פער ממוצע של 27 שוטרים (20%). בתחנת עיירות התקינה לשנת 2024 עומדת על 180.5 והמצבה על 127.5 (חסור של 53.5 שוטרים), ובמשטרת רהט התקינה לשנת 2024 עומדת על 138 שוטרים והמצבה על 117 (חסור של 21 שוטרים). מחסור זה של שוטרים עלול לפגוע ביכולת המבצעית לאכיפת החוק, ברמת השירות הניתן לתושבים ובתחושת הביטחון של תושבי הנגב.

סחיטת דמי חסות מתושבי הנגב - בביקורת הקודמת עלתה תופעת סחיטת דמי החסות וצוינה הפגיעה הנגרמת ממנה לבעלי עסקים בנגב. כמו כן נמצא בביקורת הקודמת כי קבלנים רבים נמנעים מהגשת תלונות למשטרה, וכי המשטרה רואה בסחיטת דמי החסות "עבירת חשיפה" - עבירה שבדרך כלל לא מוגשות בגינה תלונות, ולכן היא נחקרת כפעילות יזומה של המשטרה משטרת ישראל. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**. בפגישה שנערכה במסגרת ביקורת המעקב עם ארגון הקבלנים בנגב עלה כי קבלנים נאלצים לשלם סכומי עתק עבור "שמירה" שלמעשה אינה מתקיימת בפועל. כמו כן, נוסף על תשלומי הפרוטקשן ולהשתלטות על עבודות, קבלנים רבים סובלים מסחיטה באיומים, גניבת ציוד ומלאי מאתרי בנייה, והם חוששים להגיש תלונה. כך, מסקר שנערך בפברואר 2025 על ידי ארגון הקבלנים והבוניס במחוז ת"א והמרכז עולה כי: 87% מהקבלנים והיזמים התבקשו לשלם דמי חסות באתרי בנייה, ומדובר בתופעה כלל-ארצית; קבלנים נמנעים מלגשת למכרזים; 50% מהקבלנים ציינו כי פרזיקטים קבלניים מתייקרים בסכומים שנעים בין רבע מיליון ש"ח למיליון ש"ח; והקבלנים חוששים להגיש תלונה (75% מהקבלנים).

תופעת הפלסטיניזציה, התפשטות האלימות והפשעה והפגיעה בביטחון האישי - נמצא כי בקרב המגזר הבדואי בנגב רווחת תופעה של תושבים בעלי זיקה פלסטינית, מהם עשרות אלפי בני נוער. זיקה זו נובעת בין היתר מתופעת הנישואים בין גברים בדואים מהנגב לנשים פלסטיניות, משהות בלתי חוקית ומהיעדר מנגנוני ניטור ורישום אפקטיביים במעברים. להערכת השב"כ² כ-22% מהאוכלוסייה הבדואית החיים היום בשטחי הנגב הם בעלי זיקה פלסטינית. היעדר זיקה ישראלית, בשילוב עם חולשת המשילות בנגב, מוביל להזדהות ומעורבות באירועי אלימות וטרור נגד מדינת ישראל, ועל פי גורמי הביטחון הוא מהווה איום אסטרטגי על מדינת ישראל.

עבירות תנועה במחוז דרום, מרחב נגב - בביקורת הקודמת נמצא כי שיעור דוחות התנועה שנרשמו לנהגים מהאוכלוסייה הלא-יהודית במרחב נגב בשנים 2016 עד 2019 היה בין 51% ל-60% בגין עבירות מסכנות חיים, בין 59% ל-64% בגין עבירות בריונות בכבישים ובין 47% ל-68% בגין עבירות אחרות. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**; שיעור דוחות התנועה שניתנו לנהגים לא יהודים בממוצע בשנים 2020 עד 2024 היה 64% (312,455 דוחות) - שיעור הגבוה משמעותית מחלקם באוכלוסיית הנהגים בנגב (15%). העלייה המתמשכת בפניות למרכז שליטה³ במקרים כגון בריונות בכבישים ועבירות ירי מצביעה על כשל הדורש התערבות של משטרת ישראל, המשרד לביטחון לאומי ומשרד התחבורה.

העסקת קטינים ברחבי הנגב - בתקופת ביקורת המעקב נחשפו נציגי משרד מבקר המדינה לתופעה של קטינים המועסקים בעסקים שונים כדוגמת מכוני שטיפת רכבים ותחנות דלק פיראטיות. נוסף על כך, נציגים מהשלטון המקומי, מהמשטרה ומגופי הגנת הסביבה ציינו כי מדובר בתופעה נפוצה בקרב האוכלוסייה הבדואית בדרום, וכי להתהוותה של תופעה זו יש גורמים שונים ובכלל זה הצורך הכלכלי והמצוקה של המשפחות שמהן מגיעים קטינים אלו וכן תופעת הפוליגמיה באזור שמקשה לפקח על הקטינים ועל הגעתם לבתי הספר. השילוב של חוסר מעש הנפוץ בקרב נערים בפזורה ושל אי-השתלבות של רבים מהם במוסדות החינוך ובבתי הספר וכן העלייה בהיקף הילדים המצויים בסיכון, (ההערכה היא כי כ-40% מהילדים בסיכון הינם ממשפחות פוליגמיות)⁴, מוביל רבים מהם, ובמיוחד את אלו שמשתייכים למשפחות פוליגמיות, לעבודה בהעסקה אסורה ופוגענית.

² המתבססת על נתוני רשות האוכלוסין.

³ מרכז שליטה מחוזי במשטרה (משל"ט) אמון על השליטה המבצעית ועל מתן השירות לכלל תושבי המחוז שבו הוא פועל. המגע הראשוני של התושב עם המשטרה, באמצעות חיוג 100, הוא עם מוקדני המשל"ט.

⁴ דוח מסכם, הצוות הבין-משרדי להתמודדות עם השלכותיה השליליות של הפוליגמיה (2018), עמ' 271.

גיוס חוקרים לביטוח הלאומי - בביקורת הקודמת נמצא כי קיים מחסור ניכר בחוקרי בט"ל. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **תוקן במידה רבה**; גיוסו שישה חוקרים לסיוע בטיפול בהשלכות תופעת הפוליגמיה על קצבאות בט"ל, ונחקרו כ-4,600 תיקים בנושא גמלאות בשנים 2021 - 2025. עם זאת, מאחר שלחוקרים אלו אין סמכויות משטרתיות הרי שהחוקרים רק דוחים את התביעות לגמלאות אולם אינם יכולים לנקוט אמצעי הרתעה נוספים, כגון עיכוב או חיוב בהתייצבות לחקירה.

עיקרי המלצות הביקורת

מומלץ כי פרקליטות המדינה בשיתוף משטרת ישראל יבחנו את הסיבות לשיעור הנמוך של הגשת כתבי אישום בגין פוליגמיה ובהתאם יפעלו להגברת שיתוף הפעולה ביניהן במטרה להבטיח אכיפה אפקטיבית ועקבית שתביא לשינוי המצב בשטח.

מומלץ כי בט"ל ימשיך ויבחן את נושא תשלום קצבאות למשפחות פוליגמיות באמצעות הצוות הבין-משרדי העוסק בנושא. כמו כן מומלץ לבט"ל להתאים את המשאבים העומדים לרשות מחלקת החקירות שלו כדי להילחם ביתר שאת בתופעה של קבלת קצבאות במרמה.

מומלץ כי רשות המיסים בשיתוף המשרד להג"ס, המשטרה ומשרד האנרגיה והתשתיות, יגבירו את האכיפה והפיקוח בתחום תחנות הדלק הפיראטיות בנגב ויפעלו למיפוי עדכני של התופעה. הדבר יגביר את ההרתעה בתחום פעילות זה, והוא עשוי להגביר גם את גביית המס הנדרשת, זאת נוכח התמשכות המצב בתחום תחנות הדלק הפיראטיות גם במהלך ביקורת המעקב, ונוכח ההשלכות השליליות הנובעות ממנו בתחומים רבים, ובהם התחום האקולוגי, העסקת קטינים ואובדן הכנסות ממיסים.

על המשרד להג"ס לפעול לתיקון המצב הקשה בתחומים של שריפת הפסולת והשלכתה שלא כדין ברחבי הנגב, השלכת הפגרים במרחב הציבורי והשלכת פסולת בנחלים שבאזור הדרום וסתימתם של ערוצי הנחל. משרד מבקר המדינה שב וממליץ למשרד להג"ס בשיתוף הרשויות המקומיות באזור הנגב לגבש תוכנית כוללת לניקיון מרחבי הנגב ממפגעי איכות הסביבה הרבים המצויים בו.

מומלץ כי המשרד לביטחון לאומי בשיתוף המשטרה יבחנו אם נדרשים שינויים באיש תקנים במחוז דרום בכלל ובפרט בערוער, שגב שלום, עיירות ורהט. עוד מוצע לבחון את היקף נוכחות השוטרים במרחבים העירוניים ולבחון את פוטנציאל השימוש באמצעים טכנולוגיים לחיזוק תחושת הביטחון ולהבטחת שלום הציבור.

על הוועדה המלווה, בראשות מנכ"ל משרד התפוצות והמאבק באנטישמיות, להגיש לממשלה את המלצותיה לטיפול בסוגיות פלסטיניזציה בחברה הבדואית, זהות ושייכות, שלטון מקומי וגיוס לצה"ל, בהתאם להחלטת הממשלה מספטמבר 2025.

מומלץ כי המשרד לביטחון לאומי, משרד התחבורה ומשטרת ישראל יגבשו תוכנית פעולה משולבת, שתכלול בין היתר הגברת האכיפה תוך שימוש באמצעים טכנולוגיים לזיהוי, תיעוד ואכיפה של העבירות, הגברת הנוכחות המשטרתית בצירים המועדים ותוך הקצאת המשאבים הנדרשים והרחבת פעולות המניעה וההסברה.

שער שני - תשתיות ממשלתיות

נתוני מפתח

103

ממוצע אירועי פגיעה בתשתיות שערים מתמודדת חברת מקורות מדי שנה

3.1 מיליון ש"ח

היקף הפגיעה בתשתיות חברת מקורות בגין 45 מקרים בולטים שלגביהם נאסף מידע

29

ממוצע אירועי פגיעה בתשתיות של חברת החשמל מדי שנה

פי 2.5

ממוצע התקלות ביישובי הפזורה שעימן מתמודדת חברת החשמל ביחס לממוצע הארצי

12

אירועים בשנים 2019 עד 2024, מהם שלושה אירועי גניבת דלק ותשעה אירועי חבלה בתשתיות, שערים מתמודדת חברת תש"א

מאות אלפי אזרחים

נפגעים מהשבתה מלאה של תקשורת הטלפוניה והאינטרנט כתוצאה מחבלות וגניבות תשתית של חברה א

1,730

פעולות להשמדת קנאביס בוצעו בשנים 2021 - 2023 בשטחי האש של המרכז הלאומי לאימונים ביבשה בצאלים (מל"י)

4,498 דונם

שבהם בוצעו פעולות להפיכת קרקע לשם השמדת גידולי קנאביס בשנים 2021 - 2023 בשטחי אגף התכנון במשרד ביטחון (אג"ת) ובסביבת בסיס נבטים

תמונת המצב העולה מן הביקורת

פגיעה בתשתיות של חברת המים מקורות - בביקורת הקודמת עלה כי קיימת תופעה של פגיעה בתשתיות חברת מקורות הנמצאות באזור הנגב, וכי התרחשו בממוצע כ-105 אירועים מדי שנה, ובסך הכול 1,150 אירועים בשנים 2008 - 2018. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**; מספר אירועי הפגיעה שערים מתמודדת חברת מקורות, בממוצע שנתי, נותר כמעט זהה: כ-103 אירועים מדי שנה, ובהם בין היתר חיתוך כבלים, גניבה והצתה של שנאים.

פגיעה בתשתיות חברת החשמל - בביקורת הקודמת עלה כי קיימת תופעה של פגיעה בתשתיות חברת החשמל הנמצאות באזור הנגב. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן** ואף החמיר, גם מבחינת תדירות האירועים. כך, נמצא כי אירעו 131 אירועים בתקופה שמינואר 2020 עד יולי 2024 (לעומת תדירות האירועים בדוח הקודם: 13 אירועים לתקופה שמינואר 2018 עד ספטמבר 2019). ממוצע האירועים לשנה שערים מתמודדת חברת החשמל עלה מ-7.8 בתקופת הדוח הקודם ל-29 בתקופת ביקורת המעקב.

פגיעה בתשתיות תאגיד מים - ממצאי הביקורת העלו כי קיימת תופעה חמורה ונרחבת של השתלטות ובנייה בלתי חוקיות של תושבים על שטחים ציבוריים שבהם מצויות תשתיות, הגורמת לפגיעות מכוונות וחמורות במערכות החיוניות של תאגיד המים נווה מדבר. פגיעות אלו מובילות לקריסת קווי ביוב, לסתימת קווים

מאספים, לקריסת תהליכים במכון טיהור השפכים ולנזק חמור לשוחות ביוב קיימות. נוסף על כך, מתבצעות בנייה בלתי חוקית ופגיעה בתשתיות מים וביוב באזור הנגב וכן הערמת פסולת בניין, פסולת ביתית וערימות עפר בכמויות של מטרים רבים מעל קווי ביוב קיימים הגורמות לפגיעה בבריאות הציבור ובאיכות הסביבה וכן לנזקים כלכליים לתאגיד המים נווה מדבר האחראי לאספקת שירותי מים וביוב.

פלישה לשטחי אש צה"ליים - בביקורת הקודמת עלה כי קיימת תופעה של פלישה לשטחי אש של צה"ל באזור הנגב וביצוע פעילות פלילית מסוגים שונים, כגון הקמת חממות לגידול קנאביס, פלישה לשטחי אש, תפיסת קרקעות ועיבודן ללא אישור וכן פלישות בעיבודים. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **תוקן במידה מועטה** בשטחי האש של בסיס מל"י בצאלים בוצעו בשנים 2021 - 2023 1,730 פעולות להשמדת קנאביס וכן 1,855 פינויים משטחי אש. נוסף על כך, בשטחי אג"ת ובסביבת בסיס נבטים בוצעו בשנים 2021 - 2023 פעולות להפיכות קרקע ב-4,498 דונם, וכן ניתנו 43 צווים לפינוי קרקע. עם זאת, בשנת 2024 ולמעשה גם בסוף שנת 2023 חלה ירידה ניכרת בהיקף הפעילויות האמור המיוחסת בעיקר למלחמת חרבות ברזל והשפעותיה. עוד נמצא בביקורת המעקב כי בשנת 2025 ניכרת התקדמות בטיפול של צה"ל בנושא.

אוכלוסייה בדואית בקרבה יתרה לבסיס חיל האוויר בנבטים - בביקורת הקודמת הועלו כמה תופעות המתרחשות בסביבת בסיס חיל האוויר בנבטים, כגון רעיית צאן בסמוך לבסיס, השלכת צמיגים ואבנים בנתיבי התחבורה המובילים אליו וכן פגיעה בגדר האלקטרונית ההיקפית של הבסיס. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**. אומנם כבר לא מתרחשים אירועי ידוי אבנים לעבר מכוניות צבאיות בכביש 80 או חדירות לבסיס, אולם תופעות אחרות שהועלו בביקורת הקודמת עדיין מתרחשות. בין היתר חלה עלייה של ממש באירועי ירי בסמיכות לבסיס ואף בזליגה של ירי לשטחו (באחד המקרים כנף של מטוס נפגעה מירי כאמור). עוד נמצא כי תושבים בפזורה עדיין יכולים להגיע קרוב מאוד לבסיס, דבר המאפשר צפייה על הנעשה בו ועלול להביא לפגיעה בביטחון המידע הקשור לפעילותו. תופעה זו באה לידי ביטוי בהגשת כתב אישום ביולי 2025 נגד תושבת הפזורה אשר עמדה בקשר עם גורמי מודיעין איראניים וביצעה עבורם משימות ביטחוניות שונות, בין היתר במבצע "עם כלביא", כגון איסוף מודיעין על הבסיס וצילום המראות של מטוסי קרב. נוסף על כך החלה תופעה חמורה שלא התרחשה בתקופת הביקורת הקודמת ועלולות להיות לה השלכות אסטרטגיות: חדירת רחפנים לשטח הבסיס.

עיקרי המלצות הביקורת

מומלץ כי משטרת ישראל בשיתוף חברת מקורות יפעלו להגברת האפקטיביות של מערכי ההגנה על תשתיות חברת מקורות ולהגברת שיתוף הפעולה ביניהן בתחום זה.

מומלץ כי משטרת ישראל בשיתוף חברת החשמל יפעלו להגברת האפקטיביות של מערכי ההגנה על תשתיות חברת החשמל ולהגברת שיתוף הפעולה ביניהן בתחום זה.

על תאגיד המים והרשויות המקומיות באזור הנגב לפעול לתיקון תשתיות מים וביוב שלהן נגרמו הנזקים, ועל המשטרה לפעול למניעת התופעה של בנייה בלתי חוקית ופגיעה בתשתיות מים וביוב באזור הנגב אשר להן השפעה ממשית על איכות החיים של התושבים ועל החי והצומח באזור הנגב.

מומלץ כי צה"ל בשיתוף רט"ג ומשטרת ישראל יפעלו להגברת הפיקוח והאכיפה על פלישות ופעולות פליליות אחרות, כגון גידול קנאביס, המתבצעות בשטחי האש של צה"ל ברחבי הנגב.

מומלץ שצה"ל, משרד הביטחון, משטרת ישראל והרשות להסדרת התיישבות הבדואים בנגב יפעלו להמשך הסדרת הטיפול בנושא הפלישה לשטחי אש צה"ליים ולתיקון המצב.

שער שלישי - התוויית מדיניות ממשלתית

נתוני מפתח

48.6%	פי 6	20%	325,000 איש
חלקם היחסי של הצעירים עד גיל 17 באוכלוסיית הבדואים בנגב בסוף שנת 2023	שיעור גידול אוכלוסיית הבדואים בנגב בשנים 1995 עד 2023	שיעור האוכלוסייה הבדואית מכלל האוכלוסייה המתגוררת בנגב	מנתה האוכלוסייה הבדואית בנגב בסוף שנת 2023 לפי נתוני הלמ"ס
30% בלבד	4% בלבד	3	0
שיעור המענה בקרב תושבי היישובים הבדואים המוכרים במפקד אשר בוצע על ידי הלמ"ס בשנת 2022	שיעור המענה בקרב תושבי הפזורה במפקד אשר בוצע על ידי הלמ"ס בשנת 2022	מעברי גבול יבשתיים בין שטחי איו"ש לישראל שבהם לא מתבצע כלל מעקב אחר יציאות של תושבים ישראלים, כולל מהאוכלוסייה הבדואית בנגב, מישראל לאיו"ש	מספר הפעמים שבהן התכנסה ועדת השרים לפיתוח הנגב, הגליל והחוסן הלאומי בראשות שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי במשך השנתיים שחלפו מאז הקמתה, ממרץ 2023 ועד לפברואר 2025

תמונת המצב העולה מן הביקורת

דיונים בוועדות שרים בנושא היעדר המשילות בנגב - ועדת שרים לענייני הסדרת התיישבות ופיתוח כלכלי של החברה הבדואית בנגב בראשות ראש הממשלה הוקמה בהחלטת הממשלה 356 מיום 19.3.23 לתקופת כהונתה של הממשלה ה-37. בהחלטת ממשלה זו נכתב כי סמכויות הוועדה יהיו התוויית המדיניות הכוללת לנושא הסדרת התיישבות הבדואים בנגב, לרבות הפיתוח הכלכלי-חברתי של האוכלוסייה. מסקירת הפרוטוקולים של ועדה זו עולה כי היא דנה בעיקר בענייני ההסדרה ובתוכנית המיקודים, וכמעט שאיננה עוסקת בנושאי המשילות, תכלול מידע ופעולות משרדי הממשלה השונים בנגב. כמו כן מבדיקת משרד מבקר המדינה עולה כי נכון למועד סיום הביקורת, על אף הקמת ועדת השרים לפיתוח הנגב, הגליל והחוסן הלאומי בראשות שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי כאמור בהחלטת הממשלה 274 - ועדה זו לא התכנסה כלל במשך השנתיים שחלפו מאז הקמתה, נכון למועד סיום הביקורת - פברואר 2025. משכך, סוגיית היעדר המשילות בנגב ותכלול העשייה הממשלתית בנושא לא נידון על ידי ועדת שרים כלשהי.

הפעולות של רשות האוכלוסין לבדיקת התושבות - בביקורת הקודמת עלה כי אין בידי רשות האוכלוסין הכלים לבירור יסודי של כל דרישה להכרה בתושבות מצד בני האוכלוסייה הבדואית, וכי פעמים רבות נעשה שימוש במסמכים ובאישורים מזויפים כדי להוכיח מגורים בישראל. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**;

גם במועד סיום הביקורת אין בידי רשות האוכלוסין אמצעי החקירה המתאימים והמשאבים והכלים הנדרשים כדי לברר ולוודא את מרכז החיים האמיתי של מבקשי התושבות, והיא נאלצת לעיתים להסתמך על תוצרי החקירה של בט"ל. הועלה כי גם כיום רשות האוכלוסין מתמודדת עם תופעה של המצאת אישורים פיקטיביים שונים לצורך רישום התושבות. אם יכולתה של רשות האוכלוסין לחקור ולבדוק לעומק את אותם אישורים פיקטיביים לא תשתפר, ייגרם נזק כספי ניכר לקופת המדינה.

הבקרה במעברים היבשתיים לאזור יהודה ושומרון - בביקורת הקודמת עלה כי במעברים היבשתיים לא מתבצע כלל מעקב אחר יציאות של תושבים ישראלים, כולל מהאוכלוסייה הבדואית בנגב, מישראל לאיו"ש, ויש בקרה חלקית הבאה לידי ביטוי רק ברישום של תושבי איו"ש בכניסה לישראל. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**; רשות המעברים היבשתיים במשרד הביטחון (רמי"ם) לא מבצעת מעקב אחר יציאות של תושבים מישראל, ועל אף המלצת הוועדה הבין-משרדית להתמודדות עם תופעת יבוא נשים פלסטיניות למגזר הבדואי בנגב - טרם הוקמה על ידי רשות האוכלוסין ורמי"ם מערכת במעברים היבשתיים לתיעוד הכניסות והיציאות של כלל האוכלוסיות, כך שעדיין מתקיים הקושי לבדוק תושבות של אנשים המבקשים להירשם כתושבי ישראל.

הצורך במידע מרוכז ואמין ובגורם מתכלל

● **ביצוע סקרי אוכלוסין על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה** - בביקורת הקודמת עלה כי הלמ"ס מתקשה לבצע סקרי אוכלוסין בקרב האוכלוסייה הבדואית בנגב המשמשים, בין היתר, כלי בידי משרדי הממשלה לתקצוב הפעילויות השונות שבאחריותם. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**; הלמ"ס עדיין איננה זוכה לשיתוף פעולה בקרב האוכלוסייה הבדואית בעת ביצוע סקרי האוכלוסין, וזאת למרות שהעסיקה סוקרים מהחברה הבדואית. שיעור המענה הנמוך בקרב התושבים הבדואים בנגב (שיעור המענה בקרב תושבי הפזורה היה 4% בלבד, וביישובים המוכרים כ-30% בלבד) והחוסר בנתונים החברתיים-כלכליים של תושבי הפזורה מאלצים את הלמ"ס לבצע אומדן משוער של נתונים אלו.

● **הצורך בבסיס נתונים אחוד ומהימן** - בביקורת הקודמת צוין היעדרו של בסיס נתונים אחוד ומהימן המקובל על כלל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר והשפעתו על פעולתם מול התושבים. בסיס נתונים אחוד שכזה יכול למנוע מניפולציה בנתוני התושבים ולמנוע את העלויות הכספיות הנוספות הנגזרות מכך לקופת המדינה. כך לדוגמה, ייתכן מצב שבו אדם ידווח למשרד הפנים כי הוא נשוי כדי שהאישה תקבל אזרחות. ואילו לבט"ל הם ידווחו כי הם גרושים כדי שכל אחד מהם יוכל לקבל גמלת הבטחת הכנסה. בביקורת המעקב נמצא כי הליקוי **לא תוקן**. כלל משרדי הממשלה והגופים הנוגעים בדבר, ובכללם רשות האוכלוסין והמוסד לביטוח לאומי, טרם דאגו לזרימת מידע מסודרת ואחודה יותר ביניהם, בכפוף להסדרים החוקיים הנדרשים.

● **היעדר גורם מתכלל** - חלק ניכר מהליקויים אשר תוארו בדוח הקודם עדיין נמשכים גם כיום, וזאת בתחומים השונים שנבדקו, כגון בנושאים של בדיקת תושבות על ידי רשות האוכלוסין, הטיפול בעבירות פוליגמיה, תשלומי קצבאות על ידי בט"ל, הליכי אכיפה וגבייה של חובות מס, פגיעה באיכות הסביבה, פגיעה בתשתיות של חברות ממשלתיות ופרטיות, שמירה על ביטחון הנפש והרכוש, פיקוח על חוקי תנועה ואכיפתם, פלישה לשטחי אש צה"ליים והצורך במידע מרוכז ומהימן ובגורם מתכלל. חלק מהתמשכות הליקויים ואף החמרתם נובעים מבעיות בתיאום בין הגופים השונים, בהסדרת הסמכויות וברתימת הגופים לסיוע לגופים אחרים. גם הקמתן של הוועדות הבין-משרדיות שהוקמו ברשות האוכלוסין (הוועדה הבין-משרדית - יבוא נשים) ובבט"ל (הוועדה לבחינת נושא גמלאות בט"ל המשולמות למשפחות פוליגמיות והשלכותיהן) לא הביאו לפתרון המיוחל בתחומן. נוסף על כך, על אף הקמת ועדת השרים לפיתוח הנגב, הגליל והחוסן הלאומי בראשות שר הנגב, כאמור בהחלטת הממשלה - ועדה זו לא התכנסה כלל במשך השנתיים שחלפו מאז הקמתה. בתצורת הטיפול המבוזרת הנוכחית לא חלה התקדמות משמעותית בטיפול בבעיית המשילות בנגב ואף חלה החמרה אשר מתאפיינת, בין היתר, גם בהתפשטותן של חלק מהתופעות לאזורים אחרים בארץ, ולפיכך עולה בבירור הצורך בטיפול מערכתי

מצד הממשלה. נמצא כי הליקוי **לא תוקן**; אין גורם ממשלתי מתכלל אשר מרכז את המידע ומתכלל את הטיפול בכלל הבעיות והמאפיינים של היעדר המשילות בנגב. בביקורת המעקב נמצא כי למרות הצורך העולה מתמונת המצב בשטח, כפי שתוארה בדוח זה, לא קיים אורגן ממשלתי המתווה את המדיניות הממשלתית הכוללת והמפקח על יישומה במטרה לצמצם את הפערים בין האוכלוסייה הבדואית בנגב לבין כלל האוכלוסייה.

עיקרי המלצות הביקורת

מומלץ כי שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי, כיושב בראש ועדת השרים לפיתוח הנגב, הגליל והחוסן הלאומי, יכנס את הוועדה במטרה לקדם את הנושאים שהוגדרו בסמכות הוועדה בהחלטת הממשלה ובכלל זה חזוק החוסן הלאומי והחברתי בנגב.

על רשות האוכלוסין ומשרד המשפטים לפעול בהקדם לבחינת התאמת אמצעי החקירה, המשאבים והכלים הנדרשים, כדי לבדוק ביסודיות את דרישות התושבות מצד התושבים הבדואים. נוכח הצורך בכלי בדיקה ובביצוע חקירות לבדיקת אמינות הנתונים והמסמכים המוגשים לרשות האוכלוסין וההשלכות הרבות וכבודת המשקל, כולל הכלכליות, הנגזרות מקביעת התושבות, ונוכח הפער שעלה בדבר היעדר היכולת של רשות האוכלוסין להיעזר בתוצרי החקירה של המוסד לביטוח לאומי, על רשות האוכלוסין לייסד יכולת חקירה, בין שבסיוע גורמים אחרים ובין שבאמצעות גורם ייעודי שיקבל את הכלים והסמכויות הדרושים לצורך מילוי תפקידו.

מומלץ כי רשות המעברים היבשתיים ורשות האוכלוסין יקדמו את הקמתה של מערכת מידע מקוונת לרישום הכניסות והיציאות של כלל העוברים במעברים, לשם מעקב ובקרה בנוגע לנתוני המעברים של תושבים אלו לשטחי איו"ש. זאת, בין היתר, לצורך סיוע בבחינת מרכז החיים של תושבים מהאוכלוסייה הבדואית.

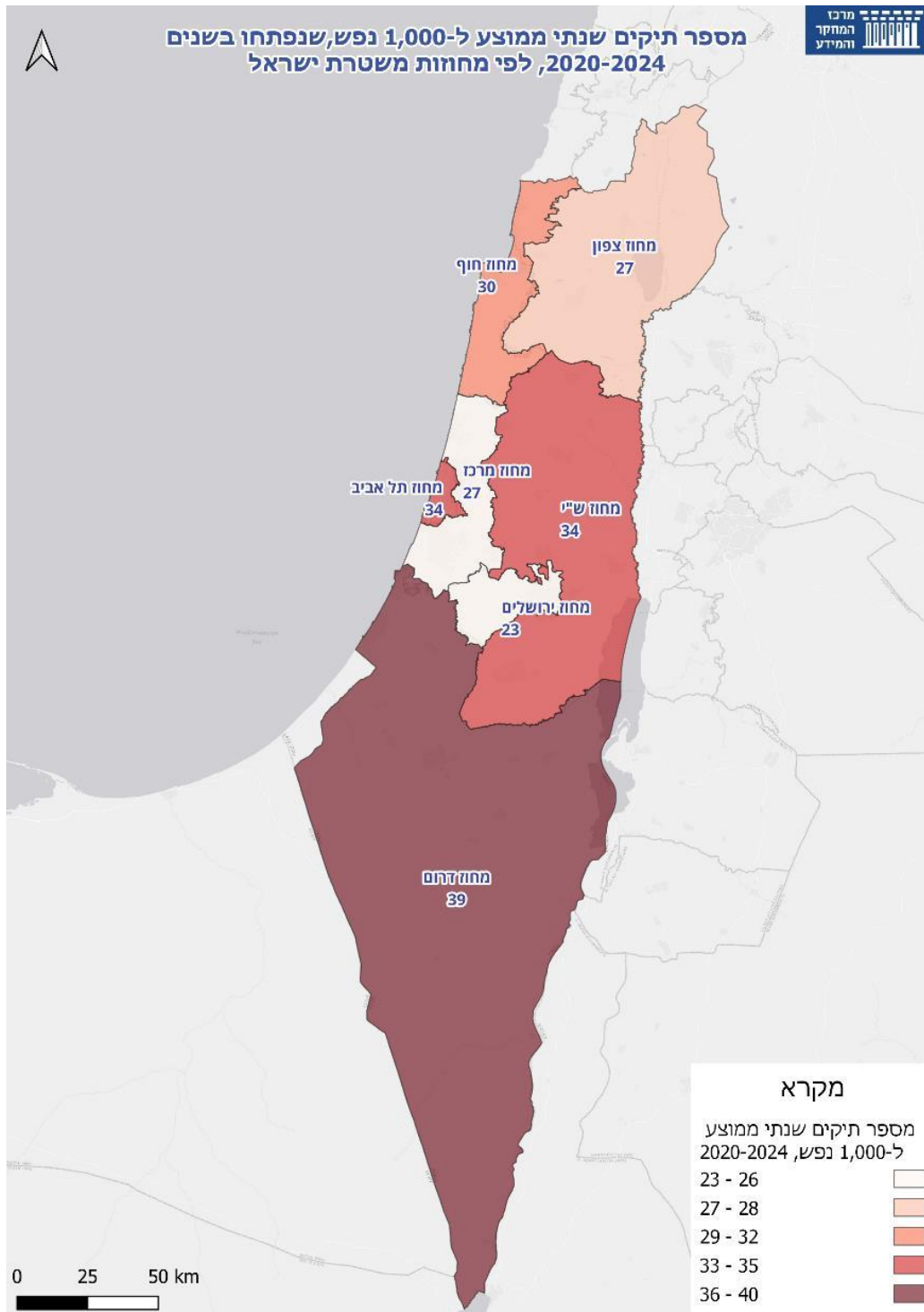
מומלץ כי הלמ"ס תפעל לשיפור משמעותי של שיעור ההשבה למפקד בקרב התושבים הבדואים בנגב, וכן תגביר את מאמציה להשגת מידע אמין ומדויק יותר של הנתונים החברתיים-הכלכליים של תושבי הפזורה בנגב.

מומלץ כי כלל משרדי הממשלה והגופים הנוגעים בדבר ובכללם רשות האוכלוסין והמוסד לביטוח לאומי יפעלו בהקדם ליצירת זרימת מידע מסודרת ואחודה יותר ביניהם, בכפוף להסדרים החוקיים הנדרשים.

מספר התיקים שנפתחו במשטרה לכל 1,000 נפש, לפי מחוז משטרה, 2020 - 2024

המקור: מרכז המחקר והמידע של הכנסת, לקט נתונים על פשיעה מדווחת בישראל מתחילת שנת 2019 עד סוף הרבעון השלישי של שנת 2024 - גרסה מתוקנת (25.11.24; עודכן ב-28.1.26).⁵

⁵ עיבוד הנתונים למפה נעשה על ידי מתן שחק, ראש תחום, מרכז המחקר והמידע של הכנסת. נתוני האוכלוסייה במחוזות משטריים הם לפי נתוני משטרת ישראל, ומתייחסים לאומדן האוכלוסייה בשנת 2023.

פסולת בלתי מוסדרת על גדת נחל באר שבע, סמוך לתל שבע, אוגוסט 2024

צולם על ידי צוות הביקורת באוגוסט 2024.

סיכום

המשילות של המדינה בנגב ובכל רחבי הארץ הכרחית לקיום חיים סדירים ויחסים נאותים בין כל רובדי האוכלוסייה, והיא נדרשת כדי להבטיח מתן שירותים תקינים וסדירים לכלל התושבים מכל המינים והדתות. היעדר המשילות פוגע ביכולת ההרתעה של גורמי האכיפה השונים כלפי פורעי החוק למיניהם, משפיע על תחושת הביטחון האישי ועל מידת האמון של אזרחי המדינה ותושביה במוסדות המדינה, ויש לו השלכות כלכליות כבדות משקל בדמות תשלומי קצבאות שלא לצורך, תשלומי מס בחסר, איומים על בתי עסק נורמטיביים ופגיעות כלכליות בהם, גידולי סמים וכלכלת סמים וכד'.

ממצאי דוח זה העלו כי קיים מצב של היעדר משילות במגוון תחומי החיים בנגב, קשיי אכיפה והסדרה, היעדר תיאום בין משרדי הממשלה ואף היעדר בסיס נתונים אחוד ומהימן. מהדוח עולה כי כמה משרדי ממשלה וכן גורמים ממשלתיים נוספים פועלים במטרה לסייע בפתרון בעיית המשילות בנגב, אך הם מתקשים בכך. עוד עלה כי קיים חוסר תיאום ותכלול של פעולות הממשלה, ונדרש לשפר את התיאום בין המשרדים. תיאום כאמור, יכול להתבצע באמצעות אורגן ממשלתי אשר יתכלל את פעילות הממשלה בנגב. הצורך בקיומו של אורגן מתכלל אשר יוטל עליו לרכז ולתאם את כלל תופעות היעדר המשילות בנגב כפי שתוארו לעיל ולטפל בהן, מתחזק באופן משמעותי נוכח האמור בדוח זה ונוכח הפגיעה החמורה בתחושת הביטחון האישי ובאמון שרוחשים תושבי הנגב למדינה ולגופי האכיפה שלה. נמצא כי בעיית המשילות בנגב נמשכת ואף החמירה בשנים שחלפו מאז פרסומו של הדוח הקודם, ובמצב הדברים הנוכחי מתקשים גופי הממשלה להתמודד עימה כל אחד בעצמו. לפיכך נדרשת התערבותו של משרד ראש הממשלה לקביעת גורם ממשלתי מתכלל לסוגיה זו. על משרד ראש הממשלה לפעול שיהיו בידי הגורם המתכלל הסמכויות המתאימות, לדאוג להכנתה של תוכנית לאומית רב-שנתית ובעלת יעדים מדידים למעקב אחר תופעת בעיית המשילות בנגב ולטיפול בה וכן לדאוג

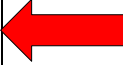
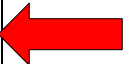
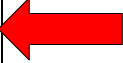
להגברת הקשב הלאומי ותשומת הלב של כלל הגופים הרלוונטיים לתופעה חמורה זו. נוסף על כך, הגורם המתכלל צריך להגביר את התיאום בין הגופים השונים, להכריע בסוגיות בין-ארגוניות ולרתום גופים שונים לסיוע בפעילותם של גופים אחרים, מתוך ראייה כוללת של טיפול הוליסטי בכל ההיבטים של בעיית המשילות בנגב כפי שהועלו בדוח זה.

דוח המעקב המקיף מגלה תמונת מצב מדאיגה ביותר. מרבית הליקויים אשר הועלו בדוח הקודם לא תוקנו כלל או לא תוקנו במלואם. הביזור בתחומי הפעילות והיעדר שיתוף הפעולה בין הגופים הרלוונטיים מביאים לפגיעה מתמשכת במשילות המדינה ובאמון הציבור החי באזור הנגב. הועלה כי שיתוף הפעולה בין הגופים הממשלתיים לוקה בחסר: בסיס הנתונים על אודות חלק ניכר מהתושבים איננו מהימן; יכולות האכיפה מוגבלות; ופעולות האכיפה באזורים מסוימים כמעט שאינן מתקיימות. התמשכותן של תופעות חמורות אלו ומידת האינטנסיביות שלהן מעידות באורח מובהק על פגיעה במשילות של המדינה בחבל הדרומי של הארץ ומביאות לפגיעה ממשית בתושבים שומרי החוק ואף לאובדן האמון שלהם במוסדות המדינה. חסרה יד מכוונת ומארגנת אשר תרכז את המידע, תוך ראייה צופה פני עתיד ותוך הגדרת יעדים ברורים ומדידים ומעקב אחר ביצועם. נדרש שילוב רב-מערכתי של גופים רבים כדי להצליח להתגבר על תופעת אי-המשילות בנגב.

על ראש הממשלה להידרש לנושא היעדר המשילות בנגב - נושא אסטרטגי ובעל השלכות כבדות משקל על מדינת ישראל, על כלל מאפייניו והכשלים החמורים אשר עומדים בבסיסו כפי שתוארו בדוח ביקורת זה, ולפעול לשיפור תמונת המצב בנושא, בין השאר, באמצעות הובלת טיפול רב-מערכתי של גופים רבים ומינויו של גורם מדינתי שעליו יוטל לתכלל ולרכז את פעילותם של גופים אלו בצורה יעילה ואפקטיבית על בסיס גיבוש יעדים ברורים ובני ביצוע ומעקב אחר יישומם.

מידת תיקון עיקרי הליקויים שעלו בדוח הקודם

מידת תיקון הליקוי כפי שעלה בביקורת המעקב				הליקוי בדוח הביקורת הקודם	הגוף המבוקר	פרק הביקורת
תוקן באופן מלא	תוקן במידה רבה	תוקן במידה מועטה	לא תוקן			
				עלה כי ב-5% מהתיקים הוגשו כתבי אישום.	משטרת ישראל ופרקליטות מחוז דרום (פלילי)	כתבי אישום בעבירת ריבוי נישואין (פוליגמיה)
				עלה כי אין בידי רשות המיסים הערכה לאובדן מיסים הנובע מהעלמות מס בתחנות דלק פיראטיות, והיא אינה מבצעת פעולות נגד תחנות דלק פיראטיות.	רשות המיסים	מהילת דלק בתחנות דלק פיראטיות
				עלו שלל כשלים חמורים בתחום איכות הסביבה ברחבי הנגב.	המשרד להג"ס	פגיעה באיכות הסביבה ובבריאות התושבים
				צוינה תופעת סחיתת דמי החסות והפגיעה הנגרמת ממנה לבעלי עסקים בנגב.	משטרת ישראל	סחיתת דמי חסות מתושבי הנגב
				הומלץ לשקול את תיקונו של סעיף ג.16 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה בדבר עבירת ריבוי נישואין.	היועץ המשפטי לממשלה	תיקון הנחיית היוע"מ ש בדבר "עבירת ריבוי נישואין"
				נמצא כי קיים מחסור ניכר בחוקרי בט"ל.	בט"ל	גיוס חוקרים לבט"ל
				עלה כי קיימת תופעה של פלישה לשטחי אש של צה"ל באזור הנגב וביצוע פעילות פלילית מסוגים שונים, כגון הקמת חממות לגידול קנאביס, פלישה לשטחי אש, תפיסת קרקעות ועיבודן ללא אישור וכן פלישות בעיבודים.	צה"ל משטרת ישראל	פלישה לשטחי אש צה"ליים
				עלה כי אין בידי רשות האוכלוסין הכלים לבירור יסודי של כל דרישה להכרה בתושבות מצד בני האוכלוסייה הבדואית, וכי נעשה פעמים	רשות האוכלוסין	הפעולות של רשות האוכלוסין לבדיקת התושבות

				רבות שימוש במסמכים ובאישורים מזויפים כדי להוכיח מגורים בישראל.		
				עלה כי במעברים היבשתיים לא מתבצע כלל מעקב אחר יציאות של תושבים ישראלים, כולל מעבר של בני האוכלוסייה הבדואית בנגב, מישראל לאיו"ש.	רמ"ם	הבקרה במעברים
				בביקורת הקודמת צוין היעדרו של בסיס נתונים אחוד ומהימן המקובל על כלל משרדי הממשלה הנוגעים בדבר, והשפעתו על פעולתם מול התושבים. בסיס נתונים אחוד שכזה יכול למנוע מניפולציה בנתוני התושבים ולמנוע את העלויות הכספיות הנוספות הנגזרות מכך לקופת המדינה.	כלל משרדי הממשלה והגופים הנוגעים בדבר, ובכללם רשות האוכלוסין ובט"ל	הצורך בבסיס נתונים אחוד ומהימן
				התמשכות הליקויים ואף החמרתם נובעות מבעיות בתיאום בין הגופים השונים, בהסדרת הסמכויות וברתימת הגופים לסיוע לגופים אחרים.	משרד ראש הממשלה	גורם מתכלל